



454175

TARNOWSKIE

3372  
W

# SŁOWO ŻYDOWSKIE

Redakcja i administracja: Tarnów, ul. Goldhamera 7

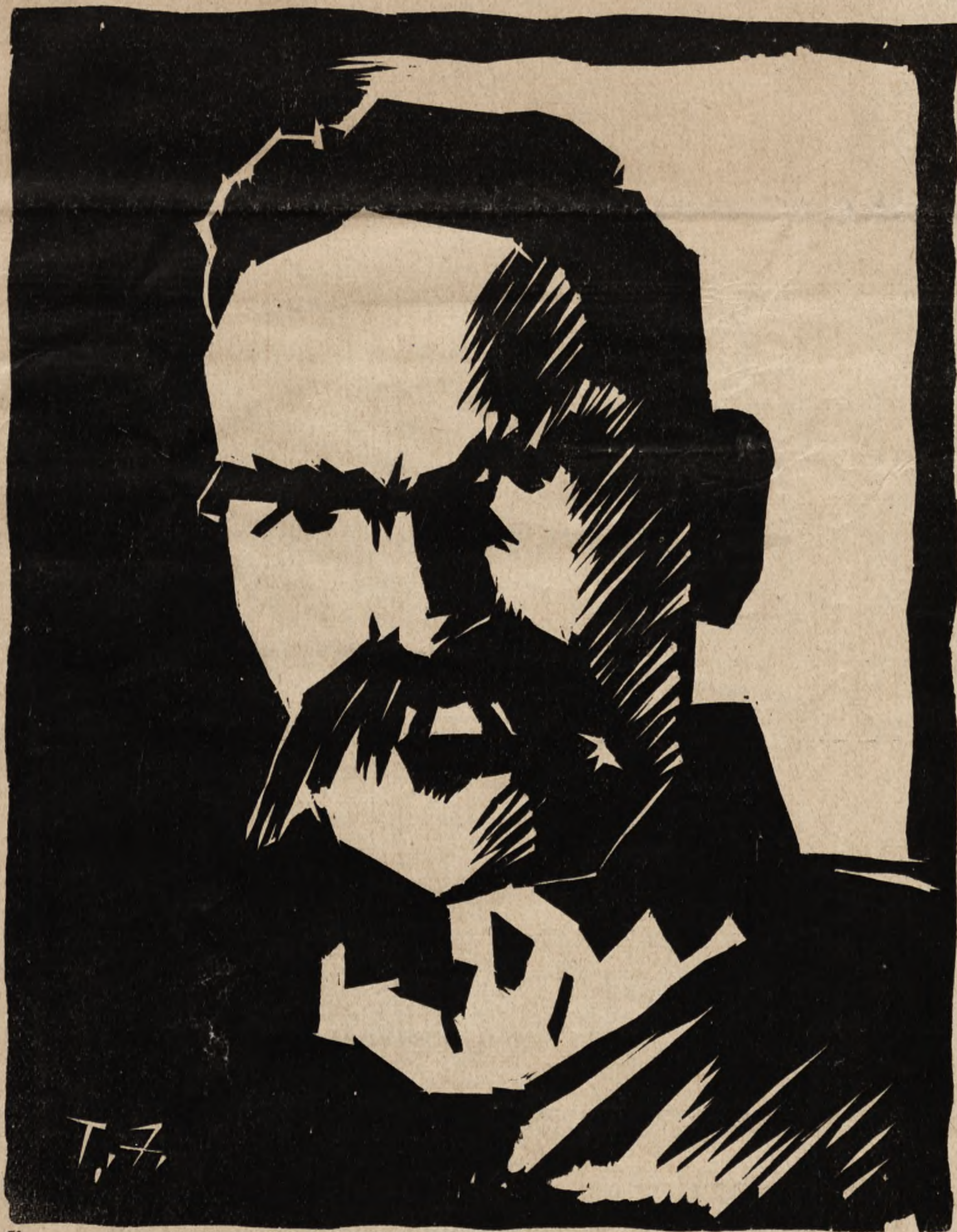
Rękopisów nie zwraca się

Rok I.

Tarnów, piątek dnia 7 sierpnia 1931.

Nr. 9

## Witaj Wodzu! — Witaj bohaterska Brygado!



Oryg. drzeworyt, wykonany przez art. mal. T. Jelenia

Jak Mojżesz i Jozue prowadził znękaną cierpieniem niewoli gromadę do wielkiego niepodległego życia. Był od Mojżesza szczęśliwszym, bo dał Mu Bóg to szczęście, że własnymi, żywymi oczyma widział cud zmartwychwstania, bo Sam osobiście wwiódł Lud Swój do domu Swobody i Wolności.

My Żydzi polscy, obywatele tej Ojczyzny, jesteśmy dumni, iż wraz z całym ogółem tutejszego obywatelstwa przypadł nam w udziale zaszczyt witania, zaszczyt goszczenia Go w naszym prastarym grodzie tarnowskim.

Gdy przed laty skromny, szary człowiek w całej duszy Swojej pełen świetlanej idei niepodległości stanął wśród uciśnionej polskiej ziemi, gdy w imię cierpienia i niedoli Jej synów zawołał gromnym głosem do stalowego czynu orężnego i my nie pozostaliśmy głusi na Jego wezwanie.

Daliśmy dowód Polsce i zagranicy, że żyją wśród nas tradycje Berków Joselewiczów, Rabinów Meiselsów i tytułu patriotycznych synów żydowskich, co nieśli swe życie jak Berek i mienie jak Szmul Jakubowicz Zbitkower, aby dać dowód, że Narodowi Polskiemu w ojeźnianej ofiarności nie możemy się dać wyprzedzić.

Daliśmy Żydzi polscy dowód, że pamiętamy gościnność i dobroć tej Ojczyzny, co jak matka nas przyjęła i żywi.

Na zew Tego Wielkiego Ofiarnika, pociągnęli w szeregi Jego wiernej drużyny na drogę wzniosłego bohaterskiego życia nasi Ojcowie, synowie i bracia, aby służyć z Nim razem Ojczyźnie i świetlanej przyszłości.

Zaszumi las chorągwi nad naszym niedzielnym przybędzie do Ziemi kresowej tarnowskiej Ten, który nad wszystko ukochał Naród Swój i trud całego swego życia Mu poświęcił.

Porosła Polska kurhanami; pod dardninowemi mogiłami spoczęli zgodnie nasen nieprzespany judejscy synowie Tej Ziemi obok swej polskiej ukochanej braci. I nie była im ciężką ta śmierć bohaterska na polu chwały, bo legli, wierząc Swemu Komendantowi, bo byli pewni, że krwawy ich mózół wysłoneczni drogę przyszłości całemu polskiemu Ludowi.

Byli tacy co rozsiewali i sieją jeszcze między nami chwasty uprzedzeń i zakładają druty koleczaste zajątrzeń, ale tej niszczyielskiej zgubnej robocie przeciwstawił się Marszałek Piłsudski.

Przyszedł do wszystkich wiernych synów tej Ojczyzny bez różnicy ras i wyznań, nawołując do zgodnego współżycia. My Żydzi idziemy z Nim do tej walki o dobre Jutro, niech weźmie od nas zapewnienie patriotyzmu i ofiarności dla naszej Ojczyzny, a sko-

ro mamy to szczęście i zaszczyt, że w murach naszych zagości, niech umiłowanie Jego pracy i cześć dla Jego pracy i ideologii, zamieszka w sercach żydowskiego ludu.

Choć dziś życie nie jest lekkie, choć gniew nam barki niedola światowego kryzysu, jednak na moment tej gościny i tego witania niech czysta radość oczu naszych, niech czuje sercem ogrom naszego zaufania, bo o serce Jego wszystkie niedole polskiej rzeczywistości obijają się i kłębią i to Wielkie Serce ciężiej przeżywa bole i cierpienia współczesnego życia, niż my wszyscy z osobna.

Niech Bóg z górnych regjonów gwiazdzistego nieba wyciągnie nad Nim błogosławiącą rękę i niech Mu i Jego wiernej Drużynie żołnierskiej pomaga w wywalczeniu lepszego Jutra.

iskrę Swojego potężnego ducha, aby Naród aczkolwiek niewolny nie skarłał i nie splugawił swej przeszłości.

Wielkie umiłowanie Ojczyzny, głęboka wiara w urzeczywistnienie pro-rocznych słów Wieszczki Narodu wiodła tego Tytana walki wolnościowych do społeczeństwa. A taka była siła w Jego duszy, że nawet śpiące w letargu niemocy społeczeństwo odezwało się w swoim młodym pokoleniu i szło za Szarym Wodzem na znoyny trud ćwiczeń wojskowych w imię wywalczenia wolności Ojczyźnie. Józef Piłsudski przybył do społeczeństwa w onej chwili nie z realnymi postulatami, ale dla oka prostaka z fantastycznymi marzeniami i mimo to umiał siłą Swego ducha przekonać lepszych w Narodzie. Wojna światowa wykazała, że fantazje Wielkiej Jednostki stały się rzeczywistością i organizacja wojskowa stała się zaczątkiem wielkiej armii polskiej dającej nam samopoczucie mocy i stanowienia o własnym losie. To samopoczucie, które umiłował i zdołał obudzić w Narodzie Józef Piłsudski, było jednym z decydujących czynników, z którymi się liczył konglomerat mocarzy, kreślący granice Europy. Kiedy pożoga światowej wojny ucichła, granice nasze były jeszcze dzikiem polem, wolnem dla hord nieprzyjacielskich. I oto z tych organizacyj wojskowych, przygotowanych przez Komendanta Józefa Piłsudskiego, powstało bohaterskie wojsko, które za swoim Wodzem szło na stokroć silniejszego nieprzyjaciela, zawsze gotowe przelać ostatnią kroplę krwi za Wolność i Niepodległość Ojczyzny.

Oto są nasze Legjony!

Nie będziemy szli szlakiem ich przepięknych zwycięstw, szlakiem ich głodu i niedoli, gdyż historia złotemi zgłoskami wypisała nazwiska wszystkich tych, którzy w swe jasne dusze wchłonęli ideologię Wielkiego Wodza Narodu, stając się żołnierzami Ojczyzny godnymi tych, którzy padli w wąwozie termopilskim.

Jutrznia wolności zajaśniała. Na karcie geograficznej Europy skreśliła szabla Legjonistów granice Polski. — Aliści ci, których życie, których historia niczego nauczyć nie potrafiły, poczęli w Polsce rządzić nie jak na własnej ziemi, ale jak najgorsi nieprzyjaciele na rubieżach swoich zdobyczy, poczęli pod sztandarem „Naród to My“! rwać tą biedną krwią przesiąkniętą ziemię polską, jedni dla własnych korzyści, drudzy dla warjackiej manji wielkości. Zaledwie kilka lat ubiegło, Polska stanęła nad przepaścią. I w tej chwili znów zjawił się Wódz Narodu Józef Piłsudski, przepędził sprzedawczyków i dając swoim Legunom kilof do ręki zamiast miecza, rzekł: „Wy-

Henryk Zbierzchowski

## PIŁSUDSKI

*Z Matejkowskiego niby zszedłeś płótna  
I patrzysz na nas swą marsową twarzą,  
A w oczach Twoich, co o Polsce marzą,  
Walczy z powagą jakaś dobroć smutna.*

*Do Twej postaci przystawałby kord,  
Kontusz, karmazyn i lity pas słucki,  
Lecz szarą kurtkę nosi pan Piłsudski —  
Wódz legjonistów, postrach ruskich hord.*

*Przez długie lata wyteżalaś słuch,  
Marząc prorocstwo dawne Wernyhory,  
Ze burzą polskie rozjęczą się bory  
I z prochów świętych wstanie Mściciel —  
[Duch.*

*Wiele w narodzie naszym było win  
I sen z martwicą dokoła się szerzył,  
Tyś jeden czekał cierpliwie i wierzył,  
Ze przyjdzie chwila na orężny czyn.*

*Rdzewiał na ścianach dziadów naszych  
[kord,*

*Nad karkiem wnuków wisiał knut nie-  
[ludzki,*

*Drzemala Polska, czuwał pan Piłsudski,  
Wódz legjonistów, postrach ruskich hord.*

*Spadłeś jak piorun na ciemnoców kark,  
Gdy obrachunku wybiła godzina,  
Kto czuł po polsku, stał Ci swego syna  
W sukurs Ojczyźnie bez żalów i skarg.*

*Znużonych marszem, osłabłych od ran,  
Z niejednej, dzieci swe wywlokłeś matni;  
Godnym okazał się nasz wódz ostatni  
Tych, co husarję niegdyś wiedli w tan.*

*Jak łwy żołnierze Twoi w atak szli,  
Choć krew ściekała po koszuli chustach;  
Więc Twe nazwisko dziś na wszystkich  
[ustach,  
Gdzie tylko w piersi polskie serce tli.*

*W izbach wieszamy portretów Twych  
[płótna,*

*Skąd patrzysz na nas swą marsową  
[twarzą,*

*A w oczach Twoich, co o Polsce marzą,  
Walczy z powagą jakaś dobroć smutna.*

*Hej! znowu dzwoni wokół polski hord!  
Skurczył się z lęku zły potwór kałmucki,  
Wiedzie orłeta swoje pan Piłsudski  
Wódz legjonistów, postrach ruskich hord!*

## IDEA LEGJONOWA

Kiedy zgnuśniałe w swoim bezczynnie niewoli społeczeństwo polskie gotowe było zrezygnować ze swoich aspiracji wolnościowych i kiedy jej przedstawiciele wpinali kokieteryjnie w klapy swoich czarnych tużurków odznaki cesar-

skich łask różnokordonowych władców, bacząc bardziej na sprawy zadowolenia materialnego, niżli na hen gdzieś odzywające się wołania bohaterskiej przeszłości, zjawił się Człowiek, który w tę narodową niemoc odważył się wrzucić

waleczyliście Polskę, teraz musicie ją budować". Wierna ideologii Wielkiego Wodza Brać legjonowa wzięła się do organizacji Państwa z takim skutkiem, że zdziwiona Europa musiała w ostatnich latach uznać mocarstwowość Polski. Oto są dzieje orężne i pokojowe szarej Braci Legjonowej.

Pomiędzy patriotami polskimi, którzy stanęli w szeregu na pierwsze wezwanie Komendanta nie brakło i Żydów. Wspomnimy tu tylko Leopolda Gottlieba i Rokitniańczyka Rotmistrza Sperbera i Leona Zylbera. Wiele możnaby jeszcze nazwisk wymienić tych, którzy zespoleni narodowo z całym społeczeństwem polskim, a wyznaniem tylko różni, okazali, że w potrzebie potrafią życie i mienie oddać w ofierze umiłowanej Ojczyźnie.

Różne mogą być niedomagania w ustosunkowaniu się Rządu do Żydów, różne mogą być żądania różnych klas społecznych skierowanych do Rządu. Nie wolno jednak równać interesów takiej lub innej klasy społecznej z ideą Wolności naszej Ojczyzny wyzwolonej szablą Wodza Legjonów, bo Wolność naszej Ojczyzny i Jej dobro musi być pierwszym przykazaniem każdego dobrego obywatela Polski.

Jesteśmy przekonani, że Marszałek Józef Piłsudski, otaczając Swoją ojcowską opieką wszystkie warstwy społeczne w Polsce, nie zapomni o Żydach i Jego opiece oddajemy się ufni w Jego wielkie i sprawiedliwe serce.

## Wodociągi

W ślad za naszymi uwagami w sprawie systematycznego zamykania dopływu wody, Zarząd Wodociągów wyjaśnia, że brak w mieście wody pochodzi z nadmiernego zużycia przy polewaniu ogrodów, chłodzeniu napojów płynącą wodą i z nieszczelności w instalacjach. Z powodu zaś panującej posuchy stan wody w studniach jest bardzo niski tak, że pompowanie wody co 4-5 godzin musi być przerwane na 2-3 godziny. Stąd i w zbiorniku, do którego dostaje się nadwyżka nieskonsumowanej w mieście wody, brak jest zapasów.

Rozkład pompowania jest jednak taki, ażeby wody nie brakło w tych porach dnia, kiedy ona jest najpotrzebniejszą, a więc rano, w godzinach przedpołudniowych i wieczornych.

Niedomagania jednak rychło będą usunięte przez wzmoczoną kontrolę urządzeń wodociągowych, a co najważniejsza przez budowę nowych studzien, które Zarząd Wodociągów wkrótce rozpocznie.

Wyjaśnienia Zarządu Wodociągów, które niewątpliwie usuną zaniepokojenie w mieście, z przyjemnością notujemy.

Przysposobienie Wojskowe Stacji Kolejowej urzędu bezpłatny

**KURS ESPERANTO**  
który prowadził będzie asesor WINCENY JAKUBCZYK

Staraniem Żydowskiej Gminy Wyznaniowej odbędzie się w Nowej Synagodze **w sobotę dnia 8-go sierpnia** o 10-tej rano Nabożeństwo żałobne za poległych i zmarłych Legjonistów. **W niedzielę dnia 9-go sierpnia** o 9:30 rano Uroczyste Nabożeństwo, na które imieniem Zarządu Gminy zaprasza Obywateli **Dr Zygmunt Silbiger**

## Nowy gmach Magistratu

Energiczny i pełen zapału do pracy dla dobra miasta Komisarz A. Marszałkiewicz, jednym pociągnięciem rozwiązał sprawę braku pomieszczeń dla biur Magistratu. Sprawę, nad którą głowił się niejedyn „wybrany” burmistrz!

Pomieszczenie dotychczasowe biur jest fatalne i ze względu na jakość biur i ze względu na rozrzucenie biur po mieście. Ileż czasu traci urzędnik, chcący się skomunikować z burmistrzem, jego zastępcą lub referentem, nie mówiąc już o obywatelu, który chcąc załatwić sprawę, musi wędrować nieraz przez kilka dni z biura do biura, z ulicy na ulicę. Dlatego jest wielką zasługą p. Komisarza, że wbrew różnym pesymistom i niepowołanym krytykom, zakupił gmach posadowy, w którym pomieszczenie znajdują wszystkie biura Magistratu, biura burmistrza, wiceburmistrza,

asesorów i wspaniała sala posiedzeń. Prócz tego na podstawie fotografii wnętrz, które dzięki uprzejmości p. Dyrektora budownictwa, który z wielkim znanstwem i zamiłowaniem zabrał się do rekonstrukcji budowli, mieliśmy sposobność oglądać, stwierdzić możemy ogromną wartość zabytkową gmachu. I to powiększa zasługę p. Komisarza Marszałkowicza, że równocześnie zyskał dla miasta gmach o takiej wartości zabytkowej.

Cena zaś kupna wraz z kosztami remontu są w stosunku do dzisiejszych kosztów budowy tak minimalne, że za te pieniądze nie możnaby nawet surowych murów wybudować, nie licząc parceli i fundamentów.

Jak się dowiadujemy, biura Magistratu będą już z dniem 1-go października przeniesione do nowego gmachu.

## Z Budownictwa podziemnego

To, co się obecnie robi w Tarnowie w zakresie budowy ulic, zakrojone jest na miarę europejską. Dawne zarządy miasta były zajęte wygłaszaniem pięknych mów, a nie pracą i troską o dobro miasta i u dawnych włodarzy nie mógł Dyrektor budownictwa podz. znaleźć zrozumienia dla swoich projektów, tak jak je znalazł u Komisarza Marszałkowicza.

Z zaniedbanych podmiejskich uliczek, do których nie można było dojść ani dojechać, wyrosły teraz śliczne ulice wielkomiejskie, przy których teraz tesame domy nabrały innego wyglądu, a charakter obecny tych ulic zbliżył je do miasta. Weźmy n. p. takie ulice jak Grottgera, Wojtarowicza, Ks. Skargi. — Wszak to była istna wieś! Co z tych ulic zrobiono? Przeprowadzono kanalizację, zbudowano jezdnię, zasadzono drzewka i założono krawężniki. I oto z brudnej, niechlujnej, pełnej zawsze nieczystości w rynsztokach uliczki, powstała piękna na miarę europejską ulica.

Nie sposób tu wyliczyć wszystkich robót podejmowanych lub też już wykonanych przez Budownictwo podziemne, robót, które zmieniają wygląd miasta, zbliżają je do Europy i podnoszą jego faktyczną wartość pod względem zdrowotnym.

Rewelacją bowiem w historii Tarnowa jest zasypanie Młynówki. — Ileż przestrzeni zyskała ulica T. Kościuszki, ile powietrza i zdrowia!

Bo miazmata unoszące się z Młynówki zatruwały powietrze nie tylko tej, ale i okolicznych ulic, których mieszkańcy w czasie największego upału dusili się w mieszkaniach nie mogąc z powodu okropnego fetoru, okien otworzyć. Dlatego mieszkańcy Strusiny „wyzwolonej” błogosławią Zarząd Miasta i usiłowania Dyrektora Wojewskiego.

Oby tylko fundusze pozwoliły na dalsze prowadzenie tych tak pożytecznych robót.

### NADEŚLANE

#### Zebranie stronnictw żydowskich

Dnia 3. b. m. zebrali się reprezentanci wszystkich stronnictw, zrzeszeń i ugrupowań żydowskich w sali posiedzeń Rady Gminy Żydowskiej w Tarnowie, celem wysłuchania sprawozdania o dotychczasowych wynikach pracy obecnego Zarządu Gminy Żydowskiej.

Reprezentowane były: Stronnictwo ortodoksyjne „Klaus” (Wolf Wechsler, Eljasz Weinberger, Templer Pinkas, Rubin Chaim, Zwiebel Ch. D.), Stronnictwo „Aguda” (p. p. Aron Rosenzweig, Eljasz Gewürz, Salomon Mehr i Szymon Aberdam), Stronnictwo Żydowskie Ludowe (p. p. Dr. Mütz, Dr. Klein Edward, Inż. Eichhorn Maksymiljan, Braw Selig), Stronnictwo ortodoksów

Rabina z Bobowy) p. p. Wind Izrael, Zehnirith Samuel, Neuman Chaskel), Stronnictwo ortodoksów Rabina z Bełza (p. p. Holländer Salomon, Hoffman Mendel, Laub Szymon).

Zebrani powołali na Przewodniczącego p. Dra Mütza.

Po wysłuchaniu sprawozdania z dotychczasowej działalności Zarządu Gminy Żydowskiej i jej Przewodniczącego Dra Zygmunta Silbigera, po sprawdzeniu, że w krótkim czasie swego urzędowania przeprowadzono szereg wielce użytecznych inwestycji, że administrację Szpitala Żydowskiego celowo zreformowano, że łaźnię żydowską dźwignięto z upadku, a cmentarz jest przedmiotem zabiegów dla jego odwożenia, że długi poprzedniego Zarzą-

du spłacono, — słowem, że Zarząd i jej Przewodniczący stojąc na wysokości swego powołania i na zupełną korzyść Gminy Żydowskiej łożą swoją pracę i wiedzę. —

Po przeprowadzonej bardzo żywej dyskusji, nacechowanej umiłowaniem spraw Gminy Żydowskiej, zebrani reprezentanci wspomnianych stronnictw powzięli nast. jednomyślne uchwały:

1. Wyraża się Zarządowi Gminy

Żydowskiej, a w szczególności jej Przewodniczącemu Drowi Zygmuntowi Silbigerowi podziękowanie za dotychczasową i skuteczną działalność, przy równoczesnym wotowaniu Drowi Zygmuntowi Silbigerowi zupełnego zaufania.

2. Jedyną Reprezentacją Żydów w Tarnowie jest Gmina Wyznaniowa Żydowska jako wykładnik żydowstwa tarnowskiego, że zatem protestuje się przeciw akcji samozwańczej czy to po-

szczególnych jednostek, czy jakich ugrupowań, żyrujących się za reprezentantów tarnowskiego żydowstwa.

Od Redakcji: *Zamieszczamy powyższą enuncjację jako dowód solidarności dokonanego zespolenia tutejszego żydowstwa, gdyż w skład tego zespolenia należą wszyscy Żydzi z wyjątkiem istniejących na tutejszym gruncie drobnych reprezentacji sjonistycznych.*

## Żydowska Gmina Wyznaniowa w Tarnowie

otworzyła z dniem 10 czerwca 1931 r. w budynku przy ul. Nowej 10 — I. p.

**BIURO PORAD** dla spraw gospodarczych i administracyjnych

z której uboga ludność może korzystać bezpłatnie.

Godziny urzędowania: codziennie od godziny 4—6 po poł. z wyjątkiem niedziel i świąt

### Amatorzy fotografiści!

Dla wygody P. T. Klientów, postanowiliśmy **BEZPŁATNIE** wywoływać klisze i filmy. — Zarazem polecam

**APARATY FOTOGRAFICZNE**

firm światowych oraz **WSZELKIE PRZYBORY** w zakres fotografii wchodzące. Dogodne warunki spłaty!

**J. Wistreich**

Skład przyborów fotograficznych  
w Tarnowie  
ulica Goldhammera L. 11

### Adwokat

**Dr Jakób Janiga**

przeniósł swą kancelarię  
z Tuchowa do Tarnowa

Plac Katedralny 7

Fabryka mydła i świec

**REDER i GOLDBERG**

W TARNOWIE

polecają

swoje pierwszorzędne wyroby mydła

„Granitto“

Mechaniczna fabryka wyrobów betonowych, sztucznych kamieni, skład materiałów budowlanych

**S. Schwanenfeld**

Tarnów, Krakowska 83

poleca schody ze sztucznego kamienia, płytki terazzo hydraulicznie prasowane nagrobki i t. p.

Wszelkie wyroby betonowe

### Dla wszystkich!

Woda kolońska, mydła i inne artykuły kosmetyczne przestały być artykułami zbytkowymi. Każdy zrozumie, że zaletą wody kolońskiej nie tylko jest ten lub inny zapach, lecz że woda kolońska jest środkiem dezynfekcyjnym, która chroni skórę, szczególnie w czasie upałów od bakterij chorobotwórczych. Nawet najbardziej zafascynowani ludzie uważają już teraz artykuły kosmetyczne jako konieczne dla zdrowia ludzkiego. Rozpowszechnianiu tych artykułów stała dotychczas na przeszkodzie zbyt wygórowana cena. Dopiero

FABRYKA PERFUM I MYDEŁ TOALETOWYCH

**„ELDORADO“**

W TARNOWIE — ULICA BÓŻNICA L. 5

przez swoje niskie ceny umożliwiła każdemu zakupno perfum i mydeł toaletowych

PO BAJECZNEJ CENIE!

## Towarzystwo Ubezpieczeń



„VITA“

Spółka Akcyjna w Warszawie

które związane jest finansowo z „Rückversicherung Gesellschaft in Zürich“ — jedyną instytucją na świecie — ubezpiecza każdego na bardzo dogodnych i konkurencyjnych warunkach na życie i od nieszczęśliwych wypadków.

Bliższych informacji udziela

**GENERACYJNY INSPEKTORAT W TARNOWIE**

przy ul. Marsz. Focha 16 — Telefon Nr. 301